

Մանկավարժություն և դասավանդման մեթոդիկա

Էռնեստ Ավանեսով

*«Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի
Ֆիզիկական կուլտուրայի և քաղաքացիական
պաշտպանության ամբիոնի դոցենտ,
մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
Էր. հուսիս՝ ernestavanesov2012@gmail.com*

DOI: 10.53614/18294952-2025.1-204

ԱՐԴԻ ՍՊՈՐՏՈՒՄ ՕԼԻՄՊԻԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԻ ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ԲՈՒՀԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ՊԱՏԿԵՐԱՑՄԱՄԲ

Սույն հոդվածում ներկայացված են «Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի 1-ից 3-րդ կուրսերի ուսանողների շրջանում առցանց հարցում արդյունքները: Մասնավորապես հստակեցվել է արդի սպորտում օլիմպիական գաղափարների փոխակերպման վերաբերյալ բուհի ուսանողների պատկերացումների շրջանակը:

Պարզվում է, որ հարցվածների մեծ մասն ուշի ուշով հետաքրքրությամբ հետևում է Օլիմպիական խաղերի ընթացքին: Այդուհանդերձ հարցվածների մոտ կան որոշ մտահոգություններ արդի սպորտում օլիմպիզմի գաղափարներին հակասող որոշ փոխակերպումների մասով: Այս համատեքստում հարցված ուսանողների զգալի մասը կարևորում է Օլիմպիական արժեքների փոխակերպման ներկա պայմաններում պահպանել Պիեռ դը Կուբերտենի կողմից առաջ քաշված օլիմպիական գաղափարը:

Հոդվածում անդրադարձ է կատարվում նաև բարձր նվաճումների սպորտի աճող պրոֆեսիոնալիզացման հիմնական դրոշմաբանական օլիմպիական խաղերի որոշակիորեն առևտրայնացմանն ու այդ գործընթացում գենդերային խնդիրներին:

Հիմնաբաներ. բուհի ուսանողներ, անկետային հարցում, սպորտ, Օլիմպիական գաղափարներ, Օլիմպիական խաղեր, փոխակերպում:

Ներածություն

Ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրումը 2024 թվականին Փարիզում կայացած Օլիմպիական խաղերում, կարևոր քայլ են մարզական մրցումների էվոլյուցիայում: Մասնավորապես այդ տեխնոլոգիաներից էին խելացի մարզադաշտերը, որոնք կրում էին սարքեր, մարդաչափական ցուցիչներ, տեսաձայնագրությունների կրկնությունների համակարգ, ինչպես նաև վիրտուալ և լրացված իրականությունը, դրանց ազդեցությունը Օլիմպիական խաղերի տարբեր հայեցակետերի վրա, մարդկային հոսքերի կառավարումից մինչև անվտանգության հարցերի լուծում: Այդ նորարարությունները վերաբերում են նաև մարզումային գործընթացի թվայնացմանը (Оразгелдиева, 2024, էջ 247–253; Ефременков, Ефременкова, Муханова, Шукеева, 2022, էջ 147–150):

Ընդհանուր առմամբ թվայնացված դարաշրջանում այդ գործընթացից անմասն չէ նաև բարձր նվաճումների սպորտը իր բոլոր հայեցակետերով: Փաստացի կարելի է ենթադրել, որ աշխարհում տեղի ունեցող ժամանակակից տարբեր մարտահրավերների ֆոնին բարձր նվաճումների սպորտում Օլիմպիական գաղափարները փոխակերպվում են: Այս ամենը վերաբերում է նաև ուսանողական սպորտին

Հետազոտության արդիականությունը պայմանավորված է մի կողմից մարզիկների օլիմպիական կրթության արդյունավետության բարձրացման ու այդ համատեքստում նրանց գիտելիքների պակասի, իսկ մյուս կողմից մարզումային պատրաստության գործընթացում օլիմպիզմի արժեքների և գաղափարների յուրացման արդի հետազոտությունների ոչ բավարար լինելու միջև հակասությամբ (Сударь, 2014, էջ 147–149):

Հետազոտության նպատակն էր պարզել արդի սպորտում օլիմպիական գաղափարների փոխակերպման վերաբերյալ բուհի ուսանողների պատկերացումների շրջանակը:

Մեթոդ

Հետազոտության նպատակին հասնելու համար օգտագործվել են մասնագիտական գրականության ուսումնասիրման, վերլուծության և համադրության, ինչպես նաև անկետային հարցման մեթոդները:

Արդյունքներ

Այդ նպատակով մեր կողմից կազմակերպվել է առցանց հարցում «Google forms» հարթակի օգնությամբ «Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի 1-ից 3-րդ կուրսերի 141 ուսանող տղաների(2,8%) և աղջիկների (97,2%) շրջանում:

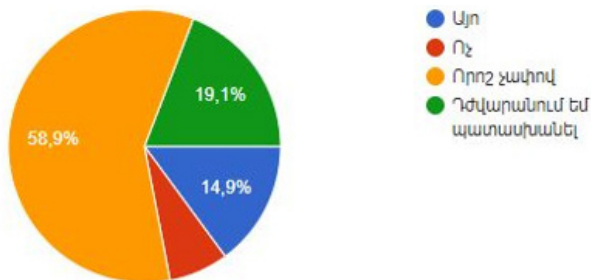
Հարցվածների գերակշռող մեծամասնությունը 1-ին կուրսի ուսանողներ էին՝ 70,2%, 2-րդ կուրսինը՝ 28,4%, 3-րդը՝ 1,4%:

Հարցմանը մասնակցած ուսանողները հեռու չէին սպորտից, իրենց իսկ պնդմամբ նախկինում մարզվել են այնպիսի մարզաձևերով, ինչպիսիք են՝ ֆուտբոլը, բասկետբոլը, վոլեյբոլը, աթլետիկան, լողը, նրանց շրջանում ան-

գամ հանդիպում էին բռնցքամարտի ու ըմբշամարտի մարզումների հաճախողներ: Հարցվողների մարզական ստաժը կազմում էր մի քանի ամսից մինչև 6 տարի: Հարցվածների 5,7%-ը ուներ, իսկ մեծ մասը՝ 92,9%-ը չուներ մարզական կարգ և/կամ կոչում: Նրանց շրջանում հատուկենտ ուսանողներ տարբեր մարզաձևերից ունեին պատվոգրեր, կարատեի տարբեր աստիճանների գոտիներ, որոշներն էլ Հայաստանի չեմպիոններ ու մրցանակակիրներ էին:

Քննարկում

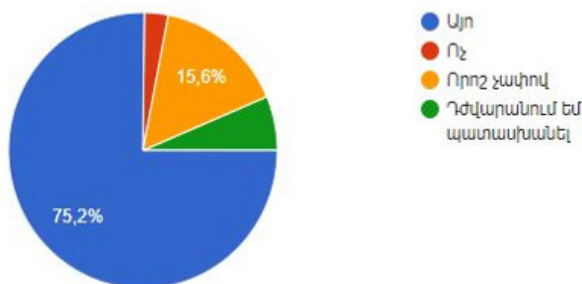
Հարցված ուսանողների մեծ մասը կարծում է, որ ժամանակակից Օլիմպիական խաղերը որոշ չափով վերածվել են բիզնես նախագծի (58,9%), ինչի հետևանքով նրանք անհրաժեշտ են համարում բարեփոխել Օլիմպիական խաղերի համակարգը:

Գծապատկեր 1. Արդյո՞ք Օլիմպիական խաղերը վերածվել են բիզնես-նախագծի

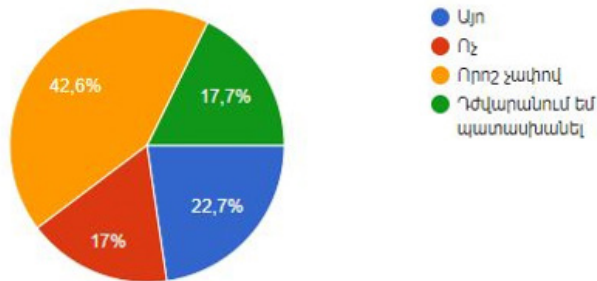
Թեպետ հարցվածների մեծ մասը դժվարանում էր պատասխանել, արդյո՞ք առևտրայնացումն ու ապամարդասիրական ուղղվածությունը ներկայիս Օլիմպիական խաղերի առանձնահատկություններից է, թե ոչ, այդուհանդերձ կան ուսանողներ, ովքեր դրական կամ բացասական դիրքորոշում են հայտնել այդ հարցի վերաբերյալ:

Ընդորում հարցմանը մասնակցածների մեծ մասը՝ 75,2% համոզված է, որ բարձր նվաճումների սպորտը իր ողջ ներուժով այսօր նպաստում է մարդու համակողմանի զարգացմանը: Այս պնդմանը համակարծիք չեն տարբեր կուրսերի ուսանողների ընդամենը 2,8%-ը:

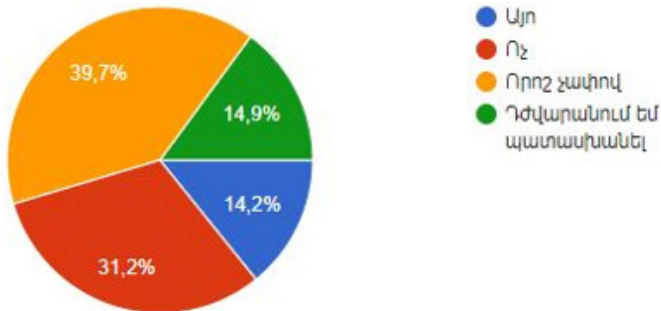
Գծապատկեր 2. Ուսանողների կարծիքը մարդու համակողմանի զարգացման վրա բարձր նվաճումների սպորտի ներգործության վերաբերյալ

Այդուհանդերձ, սպորտի հումանիստական ներուժի որոշ չափով կորստի մասին են ահագանգում հարցվածների 42,6%-ը: Հարցված ուսանողների 73%-ի կարծիքով կարելի է փաստել, որ ժամանակակից սպորտում նվաճումները հասել են զագաթնակետին, իսկ որոշ մարզաձևերում մարզիկները մոտեցել են կամ մոտենում են իրենց առավելագույն արդյունքներին:

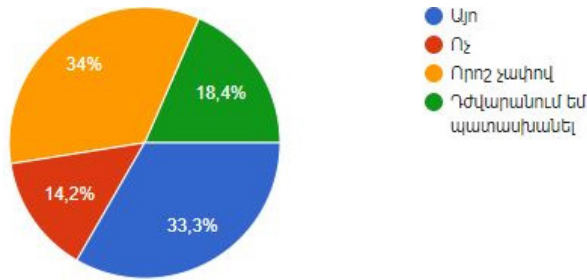
Գծապատկեր 3. Ուսանողների կարծիքը արդի սպորտի մարդասիրական ներուժի վերաբերյալ

Օլիմպիական շարժման առանձնահատկություններից է նաև սպորտի շարունակվող քաղաքականացումը, ինչը, հատկապես վերջին տարիներին ունի մեծ տարածում:

Գծապատկեր 4. Ուսանողների կարծիքը որպես քաղաքական ձնշում գործադրելու միջոց Օլիմպիական խաղերի օգտագործման վերաբերյալ

Ինչպես երևում է 4-րդ գծապատկերից հարցվածների մեծ մասը՝ 39,7%-ը վստահ է, որ ժամանակակից Օլիմպիական խաղերը որոշ չափով օգտագործվում են մասնակից երկրների վրա քաղաքական ձնշում գործադրելու նպատակով: Որպես քաղաքական ձնշում գործադրելու միջոց Օլիմպիական խաղերի օգտագործումը ժխտում է հարցվածների 31,2%-ը:

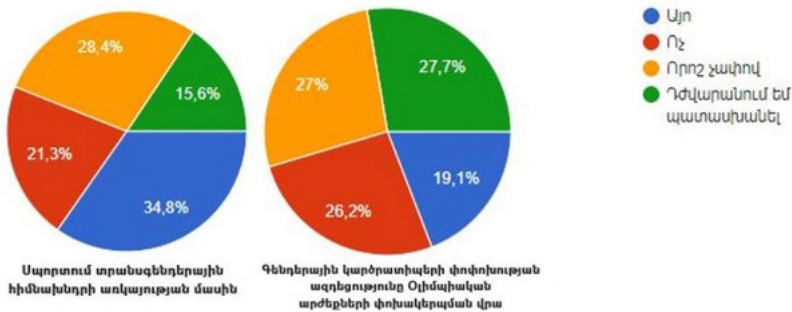

Գծապատկեր 5. Օլիգարխիկ շարժման մեջ էթնիկայի խախտման դեպքերի լայն տարածման վերաբերյալ

Բացի այդ ժամանակակից Օլիգարխիկ շարժման մեջ մարզական էթնիկայի խախտման դեպքերի լայն տարածման մասին անգամ մարզասերներն են նկատում:

Ինչպես երևում է 5-րդ գծապատկերից հարցմանը մասնակցած ուսանողների 33,3%-ը կարծում է, որ շատ է պատահում, երբ Օլիգարխիկ շարժման մեջ հանդիպում են էթնիկայի խախտման դեպքեր: Նրանց հետ համակարծիք չէ ուսանողների 14,2%-ը:

Հատկապես վերջին Օլիգարխիկ խաղերում նկատվեց նաև տրանսգենդերային հիմնախնդիր: Այս համատեքստում հարցված ուսանողներն այսօր տեղի ունեցող գենդերային կարծրատիպերի փոփոխությունը կապում են Օլիգարխիկ արժեքների և սպորտային շարժման փոխակերպման հետ (գծապատկեր 6):

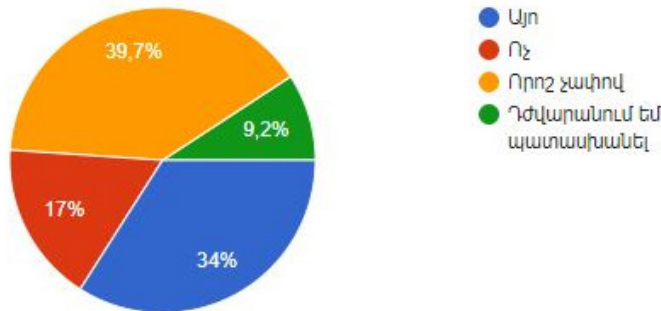

Գծապատկեր 6. Ուսանողների կարծիքը բարձր նվաճումների սպորտում տրանսգենդերային հիմնախնդրի և դրա ներգործության վերաբերյալ

Հետաքրքիր է, որ հարցման մասնակիցների կարծիքով նույնիսկ սպորտի համընդհանուր առևտրայնացման պայմաններում հնարավոր է տարածել Օլիգարխիկ այնպիսի արժեքներ, ինչպիսիք են՝ կատարելությունը, ընկերությունը, հարգանքը, փոխըմբռնումը, ազնիվ խաղի կանոնները և այլն՝ 36,9%, նրանց հետ համակարծիք չէ հարցվածների 10,6%-ը:

Ինչ վերաբերում է մարզիկների կողմից տարբեր խթանիչների օգտագործմանը, ապա, օրինակ՝ ըստ մեր կողմից անցկացրած հարցման բժշկի կողմից նշանակված բժշկական դեղորայքը՝ բացառությամբ թերապևտիկ միջոցները, դոպինգի տարատեսակ չեն համարում ուսանողների 44,7%-ը:

Հարցված ուսանողների 39,7%-ը կարծում է, որ բարձր նվաճումների սպորտում մրցակցության սրումը որոշ չափով հանգեցնում է մարզիկների միջև ավելի հաճախ կոնֆլիկտային իրավիճակների առաջացմանը: Այս պնդմանը լիովին կողմ է հարցվածների 34%-ը, հակառակ կարծիքին է 17%-ը:

Գծապատկեր 7. Բարձր նվաճումների սպորտում սուր մրցակցության ազդեցությունը մարզիկների մոտ հաճախ կոնֆլիկտների առաջացման պատճառ դառնալու վերաբերյալ

Ինչպես պարզ է դառնում 7-րդ գծապատկերից հարցված ուսանողների 39,7%-ը որոշ չափով է համակարծիք բարձր նվաճումների սպորտում մրցակցության սրման պատճառով մարզիկների միջև կոնֆլիկտային իրավիճակների հաճախ հանդիպող դեպքերի հետ:

Բարձր նվաճումների սպորտի աճող պրոֆեսիոնալիզացումը մասամբ հակասում է Օլիմպիզմի գաղափարներին հարցվածների 31,2%-ի կարծիքով: Այս առումով հակառակ կարծիքի է ուսանողների 30,5%-ը:

Միջազգային Օլիմպիական Կոմիտեն Տոկիոյի օլիմպիական խաղերի մեկնարկից բառացիորեն մի քանի օր առաջ պաշտոնապես հաստատեց օլիմպիական խաղերի նոր կարգախոսը՝ «Ավելի արագ, ավելի բարձր, ավելի ուժեղ» շուրջ 130 տարվա գաղափարին տալով, ըստ էության, նոր իմաստ: Ավելացվել է «միասին» բառը, եւ Օլիմպիական խաղերի կարգախոսը այսուհետեւ հնչելու է այսպես. «Ավելի արագ, ավելի բարձր, ավելի ուժեղ՝ միասին»: Մեր կողմից կազմակերպված հարցմանը մասնակցող ուսանողների մեծ մասը՝ 64,5%-ը հավանում է Օլիմպիական նոր կարգախոսը:

Թեպետ մեկ այլ հարցին ի պատասխան ուսանողների մեծ մասը՝ 40,4%-ը անհրաժեշտ է համարում Օլիմպիական արժեքների փոխակերպման ներկա պայմաններում պահպանել Պիեռ դը Կուբերտենի Օլիմպիական գաղափարը:

Հարցված ուսանողների զգալի մասը դժվարացել է առաջարկել ժամանակակից հասարակությունում Օլիմպիական խաղերի և Օլիմպիական շարժման զարգացմանն ուղղված որևէ նոր միջոցառում:

Եզրակացություն

Այսպիսով, ուսանողությունը մեծ հաշվով հետևում է սպորտային կարևորագույն միջոցառումներին, մասնավորապես Օլիմպիական խաղերի ընթացքին: Բացի այդ, հարցմանը մասնակցած ուսանողները նաև, ընդհանուր առմամբ տեղեկացված էին Օլիմպիական գաղափարների տարածման միտումներին, ինչպես նաև այդ գաղափարների փոխակերպմանը մասամբ մոտենում է ըմբռնումով, թեպետ նրանց մոտ կան նաև մտահոգություններ այն առումով, որ որոշ փոխակերպումներ մասամբ հակասում են Օլիմպիզմի գաղափարներին:

Ուսանողության շրջանում օլիմպիական գաղափարների տարածման նպատակով կարևոր է համապատասխան թեմաների անդրադարձը բուհական ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացում՝ հատկապես տեսական դասերի ընթացքում:

Օգտագործված գրականության ցանկ

- Оразгелдиева, М. (2024). Внедрение технологий в олимпиаду 2024: новые горизонты спортивных соревнований. *Международный научный журнал «Всемирный ученый»*, Выпуск № 27, Том 1, էջ 247–253.
- Ефременков, К.Н., Ефременкова, И.А., Муханова, А.В., Шукаева, А.В. (2022). Трансформация олимпийских ценностей и ее воздействие на развитие современного олимпийского и спортивного движения по оценкам студентов вуза физической культуры и спорта. *Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта*.–2022.–№7(209), էջ 147–150:
- Сударь, В.В. (2014). Олимпийское образование студентов. Евразийский Союз Ученых (ЕСУ) # VI, *Педагогические науки*, էջ 147–149:

Эрнест Аванесов

*Доцент кафедры гражданской обороны и физической культуры
образовательного фонда “Государственный университет им. В.Я. Брюсова”,
кандидат педагогических наук, доцент
Эл. адрес: ernestavanesov2012@gmail.com*

ПОНИМАНИЕ СТУДЕНТАМИ ВУЗА ТРАНСФОРМАЦИИ ОЛИМПИЙСКИХ ИДЕАЛОВ В СОВРЕМЕННОМ СПОРТЕ

В статье представлены результаты опроса студентов 1–3 курсов образовательного фонда “Государственный университет им. В.Я. Брюсова”. В частности, выяснены рамки понимания студентами вуза трансформации олимпийских идей в современном спорте.

Становится ясным, что большинство респондентов внимательно и с интересом следят за Олимпийскими играми. Однако у респондентов вызывают

опасения некоторые трансформации в современном спорте, противоречащие идеям олимпизма. В этом контексте значительная часть опрошенных студентов придает значение сохранению олимпийской идеи, выдвинутой Пьером де Кубертенем, в современных условиях трансформации олимпийских ценностей.

В статье также затрагивается проблема растущей профессионализации спорта высших достижений, определенной коммерциализации современных Олимпийских игр и гендерных вопросов этого процесса.

Ключевые слова: студенты, анкетный опрос, спорт, Олимпийские идеи, Олимпийские игры, трансформация.

Ernest Avanesov

*Associate Professor in the Department of Civil Defense and
Physical Education of the Educational Foundation*

“Bryusov State University”

Ph.D., Associate Professor

Email: ernestavanesov2012@gmail.com

UNDERSTANDING OF THE TRANSFORMATION OF OLYMPIC IDEALS IN MODERN SPORTS BY UNIVERSITY STUDENTS

The article presents the results of a survey of 1st–3rd year students of the educational foundation “Bryusov State University”. In particular, the framework of understanding of the transformation of Olympic ideas in modern sports by university students is clarified.

It becomes clear that the majority of respondents closely and with interest follow the Olympic Games. However, respondents are concerned about some transformations in modern sports that contradict the ideas of Olympism. In this context, a significant part of the students surveyed attach importance to preserving the Olympic idea put forward by Pierre de Coubertin in the modern conditions of the transformation of Olympic values.

The article also touches upon the problem of the growing professionalization of high-performance sports, a certain commercialization of the modern Olympic Games and gender issues of this process.

Key words: students, questionnaire survey, sports, Olympic ideas, Olympic Games, transformation.

Հոդվածը խմբագրություն է ներկայացվել՝ 2025թ. մարտի 17-ին
Հոդվածը հանձնվել է գրախոսման՝ 2025թ. մարտի 24-ին:
Հոդվածն ընդունվել է տպագրության՝ 2025թ. հունիսի 11-ին: